

Liv i vardande?

Sedan 1974, då Sverigesriksdag antog gällande abortlagstiftning, har svensk sjukvård utfört drygt en miljon aborter. Det betyder i klartext att lika många människoliv har släckts; att mer än en miljon människor aldrig fick födas. Siffran är förskräckande. Förr kunde dödandet av ofödda ses som en undantagsåtgärd, som måste motiveras med starka medicinska och socialmedicinska skäl av betydelse för den blivande moderns liv och hälsa. Efter 1974 blev det snabbt en självklar rättighet för henne att av samhället få ett retroaktivt och definitivt preventivmedel, som hon förfogar över under nästan första hälften av graviditetens fyrtio veckor.

Striden om människolivets okränkbarhet utspelas inte bara under krigstillstånd och planerade folkmord. Den är konkret närvarande också i vårt fredliga land, i frågorna om planerat dödande vid livets början och dess slut. Kyrkan står mitt i denna strid, och lika självklart som hon skall föra de förtrycktas och marginaliserades talan, måste hon föra de ofödda barnens talan.

Varför är då representanter för Svenska kyrkan idag så tysta i abortfrågan? Något verkar ha gått snett, när Svenska kyrkan inte längre ifrågasätter den dödens kultur som accepterar ett så oerhört omfattande dödande av ofödda barn. Något av en förklaring skyntar i tidningen *Dagen* (2013-07-18). Där refererar och kommenterar representanter för organisationen *Människorätt för ofödda* (MRO) ett möte om abortfrågan med ärkebiskop Anders Wejryd och chefsteologen Cristina Grenholm. De senare har givits utrymme att kommentera artikeln och rätta eventuella missuppfattningar. Så har inte skett, vilket torde betyda att referatet är korrekt. Vad nytt kommer då fram?

När abort diskuteras är det omöjligt att inte förr eller senare hamna i frågan om när livet uppkommer. Det är på denna punkt som det nya framträder, och som Wejryd/Grenholm ger uttryck för en principiell glidning i sakfrågan. De hävdar nämligen i samtalet, att det ofödda barnet under graviditeten inte är en människa, utan ett »liv i vardande». Påståendet är ur ett kristet etiskt perspektiv anmärkningsvärt, men faktiskt också helt ovetenskapligt.

Ur medicinsk vetenskaplig synpunkt råder det idag konsensus om att konceptionen är den punkt där det mänskliga livet börjar och sedan steglöst utvecklas till den lilla människa som kan födas fram ur sin mor. De som hävdar något annat – t.ex. att »livmoderinhållet» efter tjugonde veckan plötsligt blir en människa – gör så av s.a.s. praktiska skäl. Talet om fostret som ett »liv i vardande» torde vara motiverat av en önskan att kunna hävda abortunderlättande idéer, exempelvis att det som växer därinne inte är ett mänskligt liv och alltså kan tas bort utan moraliska betänkligheter, att mor och barn inte är två olika individer, och att kvinnan därför har rätt till sin »egen kropp». Också detta är ju ett uppenbart ovetenskapligt påstående – barnet är inte moderns kropp utan en skyddad gäst i den.

Att då tala om graviditeten som ett »liv i vardande» är i bästa fall ett godtyckligt spekulerande, men snarare ett stycke orwellskt NewSpeak, en intellektuell och moralisk kollaps i vardande.

Tillsammans med de stora kyrkotraditionerna måste Svenska kyrkan, dess biskopar och högsta företrädare, hävda det som genom hela kyrkans historia har betraktats som en del av uppenbarad sanning: Människans och människolivets okränkbara värde allt från konceptionen fram till den naturliga döden.

Svenska kyrkans nuvarande tystnad, liksom föreställningen om »liv i vardande», innebär inte endast att man smiter från sanningsfrågan. Man smiter också från själavårdsfrågan. Vart skall nu de människor vända sig som efter utförd abort känner skuld och skam? Undersökningar visar att de är många. Och de som är osäkra, som funderar över om de vill eller kan behålla sitt ofödda barn, till vem skall de gå? Vilken själavård en människa i nöd möter, när hon ställs inför frågan om abort, det kan inte avgöras av vilken präst han eller hon råkar möta. Linjen måste vara klar, och linjen utgår från biskopsmötet och respektive biskop.

Den tystnad som idag omger Svenska kyrkan i abortfrågan är oansvarig och skamlig. Skammen vilar tung över den som har mandat att tala, men väljer tystnad.

Biskoparna och mångfalden

Den kyrka som under 1900-talet framför andra påverkat Svenska kyrkan är Church of England. Förutom den episkopala strukturen, det katolska arvet och kyrkans sakramentala och liturgiska liv, präglas denna kyrka, liksom Svenska kyrkan, av en stor mångfald av riktningar och fromhetstraditioner. Det är däremot stor skillnad på hur denna mångfald hanteras i våra respektive kyrkor.

För att ge några exempel från England: Nyligen deltog ärkebiskopen av Canterbury, Justin Welby, vid *Youth Pilgrimage* i Walsingham – ett stort anglikatolskt möte på en mariansk vallfärdsort. Därmed visar han att anglikatolicismen är en del av kyrkan. Vidare garanteras traditionalister samvetsfrihet genom alternativ episkopal tillsyn, då Jonathan Goodall – de åtta senaste åren placerad i ärkebiskopens stab – utnämns till biskop av Ebbsfleet, och därmed till ny *flying bishop* i västra delen av provinsen Canterbury. Det finns också en stor frihet i användandet av liturgiska böcker, så att olika spiritualiteter inte bara tillåts existera utan också leva och växa.

I England är måhända förmågan att hantera minoriteter en konsekvens av att man lever i en brittisk kultur, präglad av långvariga kontakter med helt annorlunda folk och deras kulturer. Den »svenska» kulturen präglas däremot av homogenitet och strävar dessvärre i allt väsentligt mot att utvidga den i stället för att öppna för det som är annorlunda. Mångfald i en svensk kontext innebär allt som oftast att minoriteten visst får finnas, men bara om den snällt anpassar sig till majoriteten. Konsekvenserna har varit förödande för verklig mångfald.

Det som mer än något annat borde upprätthålla mångfald i en kyrka är biskopsämbetet, vars roll det är att dels lokalt representera hela kyrkan, dels hålla samman delarna. På denna punkt har de svenska biskoparna mycket att lära av sina engelska kollegor. De svenskkyrkliga biskoparna ser sig alltmer som stiftschefer, valda av och representanter för den politiskt utsedda majoriteten i styrorganen.

En sådan episkopaltet skadar i längden kyrkan och dess enhet, som är och måste vara grundad på Kristustillhörighet och inte på åsiktskonformitet i samtidens PK-frågor. Att arbeta för en verklig mångfald i vår kyrka borde vara biskoparnas särskilda och mest naturliga uppgift, inte minst mot bakgrund av NT:s syn på kyrkan som en kropp med olika lemmar och uppgifter, liksom vetskapen om att Anden verkar olika i olika personer.